

סקירת ספרות

ייצוג סטייה ופשיעה והבנייה של חדשות פשע

ניתן לומר כי הרצינות של שידורי החדשות פינתה את מקומה לבידור ולניסיון להשיג חשיפה רבה ככל האפשר. הידיעה העיתונאית מחולפת בפרשנות רבה ובתיאורים חדשניים שהם יותר פרשנות של המציאות מאשר תיאור מהימן של המציאות. מציאות זו גורמת לידיעה החדשותית לאבד את הקודים העיתונאיים המחמירים לטובת פרשנות תמידית רוויה בסובייקטיביות (קיזל, 2008). כך נוצר מצב שבו החדשות מתוארות לעיתים קרובות באמצעות ספינים, שמועות, חצאי אמיתות ואווירה מגמתית באופן כללי.

לפי הכתב הפוליטי אמנון אברומוביץ יש להחליף את המאמץ להיות ראשון במאמץ להיות הכי מדויק כוללני ומקיף של תיאור האירועים. החדירה של הבידור לתוך עולם העובדות פגעה במהימנות של הידיעה העיתונאית ולכן מהדורות החדשות פותחות בספינים וניסיונות למצוא תשומת לב במקום לבקש לתאר את המציאות בצורה הטובה ביותר (קיזל, 2008). ספרות המחקר מראה כי אמצעי תקשורת ההמוניים, בוודאי שהטלוויזיה, משפיעים בצורה ישירה על עיצוב הדעות ותפיסות של האנשים (פירסט, & ענברי- לנקרי, 2013).

הם מעצבים את העמדות של בני האדם על ידי תיווך המציאות דרך המדיום שבו הם פועלים ובאופן הזה הם מעצבים את תפיסת המציאות של האזרחים בחברה (פירסט, & ענברי- לנקרי, 2013). אם נתייחס לחדשות אשר עוסקים במקרים של פשע נוכל לראות כי פעמים רבות העבריינים ואנשי הפשיעה מוצגים בתור גיבורים מחוזרים על ידי התקשורת אשר נוטים לכתוב עליהם רבות ולהאדיר את דמותם. במקום ליצור שיח רציני עבור מקרי הרצח השונים שהם אחראים עליהם, העיתונות מתעלמת מן המעשים הקשים של אותם אנשים וכותבת עליהם ללא סוף (קיזל, 2008).

המדיות השונות והטלוויזיה בפרט משמשים בתור אתר לדיון ציבורי לגבי החיים החברתיים במדינת ישראל. הייצוג של המרחב הציבורי נקבע במידה רבה על ידי הנראות המתווכת של מדיום הטלוויזיה. המרחב משמש בתור במה לדיון ציבורי וכאשר מדירים קבוצה מסוימת או מתעלמים מתופעה מסוימת, אז בדרך כלל אין עיסוק ציבורי או דיון ציבורי של ממש בסוגיות הללו. בכך הכוח של הטלוויזיה לקבוע את סדר היום הציבורי הוא רב מאוד (פירסט, & ענברי- לנקרי, 2013).

ייצוג של אלימות ורצח באמצעי התקשורת

חוקרים עמדו על כך שהדרך הטיפול של התקשורת במקרים של רצח ואלימות, היא דרך אשר מראה על רדידות של השיח הציבורי. דוגמא טובה לכך יכולה להיות הסיקור התקשורתי של רצח רבין או של זיכרון רצח רבין כיום. לדידו של קיזל (2008) התקשורת הישראלית מגייסת לשווק מחדש את הסיפור של הרוצח בצורה אשר תיצור עניין ותגרור את תשומת ליב של הציבור. הוא טוען כי כדי ליצור עניין ציבורי העיתונות מבקשת לחפש דבר מה חדש אצל הרוצח או אצל מקורביו כדי שהדבר יגרור את תגובות הציבור (קיזל, 2008).

כמו כן העיתונות גם עורכת סקרים מידי שנה שבהם הם מראים עד כמה מטשטש הזיכרון של רצח רבין וכמה מוכנים לשחרר את יגאל עמיר מן הכלא, מפאת שכחת חומרת המעשה (קיזל, 2008). יש לזכור כי רמת האמינות של כלי תקשורת בעיני הציבור הוא מידת הדיוק של הידיעות אשר מרכיבות את התכנים החדשניים של העיתון. ספרות המחקר מדגישה עד כמה חשובה טווח ההסכמה אודות מסר חדשותי מסוים, בין המקור ובין המקבל שלו. חדשות אשר קשורות לרצח ולמעשים פליליים אחרים מגלמות שילוב של בידור ומשיכת קהל לצד סכנות לחברה וביסוס מערכת אכיפת החוק (רייך וקאן, 2011).

מחקר אשר בחן את טיבם של ידיעות הקשורות למעשי רצח הראה כי בשלוש מתוך ארבע ידיעות נמצאה לפחות טעות אחת בעובדות או בדרך ההצגה של העובדות. נמצא גם כי העיתונות המודפסת הייתה מדויקת יותר מאשר עיתונים מקוונים (רייך וקאן, 2011).

ייצוג של אלימות במשפחה ורצח נשים בידי בני זוג

דמות האישה בטלוויזיה הישראלית מצטיירת בתור דמות משנה. הן בדרך כלל מוצגת בתפקיד המסורתי שלהם או שהן מוצגות בתור קורבנות של אלימות במשפחה. פעמים רבות נשים מוזכרות רב בהקשרים שליליים של אלימות ושל קורבנות למעשי פשע בתוך המשפחה. הדבר מקבע בעיני הציבור את ראיית האישה בתור קורבן חלש שמתקשה להתמודד עם מציאות החיים שלו (בר לב, 2007). הגברים אם כן מוצגים בתור דמויות נורמליות ואילו הנשים מוצגות בתור מיעוט אחר. מיעוט זה הוא חריג ושולי והתפקיד השכיח שלהן הוא בתור נשים אשר נפגעות בשל חולשתן מהגברים (למיש, 2001).

נשים מהוות בממוצע כחמישה עשר אחוזים מן הדמויות אשר מופיעות בסיפורי רדיו ועיתונות ובתור כלל הן עושות את זה בתור קורבן של אלימות מסוג כלשהו, בדרך כלל אלימות במשפחה. ההעדפה של התקשורת לעסוק בנשים בתור קורבנות אומנם מעלה את סוגיית האלימות כלפי הנשים אולם